

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2SŽf/66/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013200928
Dátum vydania rozhodnutia:	27.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7013200928.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: DREVO PROFIT SK s.r.o., so sídlom Hlavná 600, Streda nad Bodrogom, IČO: 36 822 124, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100305/1/156334/2013 zo dňa 12. apríla 2013, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/155/2013-29 zo dňa 28. mája 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/155/2013-29 zo dňa 28. mája 2014, p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 7S/155/2013-29 zo dňa 28.05.2014 nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. V odôvodnení poukázal na to, že žalobca predložil súdu Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (právnická osoba), ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré však vyplnil iba v jednom z piatich bodov. Žalobca tiež predložil súdu čestné vyhlásenie o tom, že nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť a nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, a zároveň predložil súdu fotokópie výpisov z účtov žalobcu a fotokópie daňových priznaní na daň z pridanej hodnoty za niektoré obdobia rokov 2010 - 2013. Krajský súd uviedol, že vychádzajúc z ustanovenia § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ako aj zo zásady rovnosti účastníkov konania deklarovanej EŠLP, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými a oprávnenosť žiadosti sa hodnotí z hľadiska splnenia zákonných podmienok, pričom sa vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom. Krajský súd zdôraznil, že je výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch dostatočne preukázal. Listinné dôkazy, ktoré za týmto účelom žalobca predložil, vôbec nepreukazujú jeho súčasnú finančnú situáciu a súd ich preto nemôže brať do úvahy. Krajský súd tiež uviedol, že žalobca ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania. Samotná skutočnosť, že žiadateľ o oslobodenie od

súdnych poplatkov prezentuje nedostatok finančných prostriedkov ešte neznamená, že jeho majetkové pomery toto oslobodenie od súdnych poplatkov odôvodňujú. Pomery účastníka konania (fyzickej i právnickej osoby, podnikateľský i nepodnikateľský subjekt) nie sú určované len finančnou hotovosťou, resp. stavom na bankových účtoch, ale jeho celkovou finančnou a majetkovou situáciou. Z neúplných dokladov predložených žalobcom vyplýva, že aj nepriaznivá hospodárska (finančná) situácia žalobcu je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním nevyhnutne súvisia. Pre každú podnikateľskú činnosť je typické, že so sebou nesie riziko neúspechu v podnikaní. V prípade oslobodenia žalobcu od platenia súdneho poplatku by išlo o prenášanie podnikateľského rizika na štát, ktorý by tým, že by podnikateľovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, znášal sám následky zlého hospodárenia podnikateľa, čo je neprípustné. Pomery žalobcu by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov, len keby podnikateľ nemohol zaplatiť súdny poplatok zo svojej majetkovej podstaty z dôvodu vyššej moci, ktorá nemá pôvod v podnikaní. Krajský súd pritom poukázal na právny názor vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžf/48/2011 a 2Sžf/53/2013. Krajský súd tiež záverom uviedol, že vzhľadom na majetok žalobcu - základné imanie s rozsahom splatenia 6000 eur, ktorý podľa výpisu z Obchodného registra SR žalobca vlastní, súdny poplatok vo výške 70 eur, ktorý má žalobca v predmetnom konaní zaplatiť, nepredstavuje tak vysokú sumu, ktorú by nebol schopný uhradiť. Vzhľadom na to, že žalobca nepreukázal dôvodnosť oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 OSP, krajský súd mu oslobodenie nepriznal.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Poukázal na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. V., ktoré sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych konaní, predmetom ktorých je preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí daňových orgánov, čo tieto spoločnosti finančne zaťažuje. Uviedol tiež, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. V. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. V. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu neviny), spoločnosti spojené s p. V. nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať. Žalobca nesúhlasil s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi (cez pomery žalobcu obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t. j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú.

Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou, pričom toto právo je zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Aj keď výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, pre žalobcu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, nakoľko spoločnosti personálne spojené s p. V. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom, a že by tým došlo k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal), nemá oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30.07.2009, v zmysle ktorého: „Ustanovenie § 138 ods. 1 OSP oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá

pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“. Žalobca tiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedol žalobca.

Žalobca taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal ním tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. V. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. V.). Okrem toho súd nevyzval žalobcu na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu, čo žalobca považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné priznať úspech.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde 24.06.2013 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100305/1/156334/2013 zo dňa 12.04.2013, ktorým žalovaný potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Košice č. 9800403/5/3169471/2012 z 13.11.2012, ktorým bol žalobcovi vyrubený rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie február 2008.

Keďže žalobca nezaplatil súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ho výzvou doručenou právnomu zástupcovi žalobcu dňa 17.07.2013 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za žalobu v sume 71 eur podľa položky č. 10 písm. a/ v spojení s položkou č. 20b sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Podaním doručeným krajskému súdu dňa 30.07.2013 žalobca predložil čestné vyhlásenie, že nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť, nedisponuje žiadnym hnutelným alebo nehnuteľným majetkom, a že jej účtovné a iné doklady boli zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní. Spolu s čestným vyhlásením súdu predložil Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (právnická osoba), v ktorom žalobca vyplnil len identifikačné údaje účastníka konania. Krajský súd vyzval žalobcu, aby svoje podanie doplnil o riadne a kompletne vyplneného Tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania (právnická osoba), ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ako aj o všetky doklady k nemu príslušné. Žalobca dňa 28.10.2013 doručil súdu Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, v ktorom vyplnil iba svoje identifikačné údaje. Zároveň predložil súdu fotokópie výpisov z účtu žalobcu v peňažnom ústave ČSOB za obdobie december 2010, júl až december 2012 a január 2013, fotokópie potvrdení o podaní daňových priznaní k dani z pridanej hodnoty a fotokópie daňových priznaní na daň z pridanej hodnoty za niektoré zdaňovacie obdobia rokov 2010 - 2013.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné

uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, ktoré je potrebné nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zjavné, že krajský súd nepovažoval za rozhodnú skutočnosť, že žalobca je podnikateľským subjektom, a už vôbec túto nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Podľa § 121 OSP netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, na čo slúži, okrem iných, aj tlačivo, ktoré mu krajský súd doručil.

Keďže žalobca nevyplnil riadne tlačivo (ktoré malo dokladovať jeho pomery na účely oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 a 2 OSP) a nepreukázal svoje tvrdenia o nepriaznivej finančnej situácii, krajský súd, logicky, nemohol priznať žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Občiansky súdny poriadok na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) neobsahuje osobitnú úpravu čestného vyhlásenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky ho vyhodnotil v súlade s § 125 a § 132 OSP a dospel k záveru, že nie je možné mať na jeho základe za preukázané skutočnosti v ňom tvrdené. Najmä, čestné vyhlásenie predložené žalobcom opäť len obsahuje tvrdenia uvedené v jeho predchádzajúcich podaniach bez toho, aby žalobca prejavil akúkoľvek snahu o ich preukázanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež zdôrazňuje, že nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých sú účastníkmi právnické osoby personálne prepojené s p. V. Pre rozhodnutie o žiadosti žalobcu nie sú podstatné majetkové pomery iných subjektov, ale majetkové pomery žalobcu. Odvolací súd uvádza, že účastníkom „desiatok (až stovák) súdnych konaní“, na ktoré poukazuje žalobca, nie je jedna fyzická osoba, V., ale sú to rôzne, samostatné obchodné spoločnosti, z ktorých každá podniká vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a vlastní samostatný majetok. Je preto irelevantné odvolávať sa zo strany žalobcu na súdne konania (a poplatkovú povinnosť s nimi spojenú), v ktorých sú účastníkmi konania iné právnické osoby, a nie osoba žalobcu.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 OSP potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov maximálne rešpektoval a chránil práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.